

DEO OPTIMO MAX.

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,

Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS manè discutienda, in Scholis Medicorum, die Jovis vigesimâ-septimâ mensis Februarii, anno Domini M. DCC. LXXXIII.

M°. PHILIPPO PETIT RADEL, Doctore Medico, Præside.

An Chylosi promovendæ, Tritus?

I.

EA est corporis humani sors & conditio, ut semper ad interitum ruat. Quibus legibus conservatur, iisdem sensim labefactatur. Causæ sunt non solùm materiæ æthereæ poros & liquores permeantis actio, sed & perpetui

solidarum sanguinisque & spirituum motus. Adde necessaria mentis & corporis munia, quæ dum corpus exercent, deterunt. Interim particularum per cutis poros perenniter effluentium, cæterarumque per varios ductus excernendarum jacturâ, perpetuum imminet animali œconomiæ exitium. Hæc alimentis resarcienda venit. His contrà mortem luctamur, aut saltem ei moras injicimus. Duplicis generis assumuntur, solida & liquida: ad ea assumenda duplici sensu, quasi totidem stimulis, fame nempè & siti impellimur. Ea autem neque per vasa distribui, neque ad nutriendum apta fieri poterunt, nisi priùs in chylum convertantur.

I I.

CHYLUS tenuis fluidaque substantia, magnæ elaborationis opus. In hunc transit alimentorum purissima & defœcatissima pars plurimorum liquorum mixturâ, multarumque partium tritu & actione subacta. Quanti momenti sit chyli confectio, vel ex hoc uno conjice; ab eo reparatur sanguis, fons uberrimus, undè promanant humorum elapsorum, & partium abrasarum supplementa; nempè gelatinosa portio, suum cuique humori, parti cuique succum idoneum promit & suppeditat. Sed quî humor solidas partes regenerat? In vasis perpetuo humorum nisu sensim elongatis attenuatisque vacuola relinquuntur. In hæc particulæ mole congruentes deferuntur, penetrant, applicantur. Jam minima quæque superficies undequaque interstitia tangit; sic nova corpuscula ad figuram meatuum se fingunt & accommodant, & cum iis firmâ conjunctione coalescentia incuneantur. Demùm ipsam partis nutriendæ naturam & formam induunt. Ità quod priùs erat fluidum in consistens corpus abit; & cum ipso solido unum efficitur. Quæris hic effectus undè pendeat potissimùm? In promptu sunt tùm cordis pulsus, tùm arteriarum ictus & constructiones. Adest vasorum omnium systaltica vis, & continua particularum sese jugiter impellentium trudentiumque successio. His fluidorum cohæsio cum solidis, atque indè in ipsa solida conversio promovetur. Ità intelliges iisdem quæ pepe-rêre causis, detrimenta corporis non sine admirabili Creatoris providentiâ resarciri.

I I I.

INTER officinas in quibus chylus elaboratur, nobilem locum obtinet ventriculus. In eo siquidèm dissolvuntur alimenta. Quâ arte dissolvantur, interrogas? Motum ventriculi peristalticum attende. Hunc habet à musculosâ tunicâ, quæ fibris varii generis compingitur. Plurimæ à fibris juxà œsophagi longitudinem decurrentibus propagantur; quædam scilicèt directè per superiora protensæ, quædam obliquè per hujus latera descendunt. Inter has, quæ per sinistrum latus propagantur arcuum more fibras subjacentes intersecant. Præcipua autem fibrarum species circularium nomine insignitur, quòd quasi totidem circuli ventriculum in orbem cingant & ambiant. Hæ superficiem universam amplectuntur; circà pylorum glomerantur densissimè. Motum ventriculi proprium juvant alia organa, ipsum & cæteras partes succi nutritii præparationi & distributioni inservientes alternis vicibus comprimentia. Diaphragma & abdominis musculos intellige, quorum ope perennibus intervallis subiguntur ac teruntur. alimenta. Sed quorsùm, inquies, motus ventriculi: non aliâ arte diversas ciborum partes accuratiùs cum liquoribus in ventriculo contentis misceri, aut ab iis æquabiliter imbui conjicias. Sic aliquatenùs aqua saponacea panni linei manibus vel palmulâ compressi intervalla subit, sordes ab iis deturbatura. Quin & attendas succi per

nervos affluentis copiam. Is fibras in motum adigit, liquoribus vim audit; hinc facilior esse solet digestio. Quid si aër in alimentis contentus vi sua elasticâ ad dividendas eorum partes inserviat? Quid si liquor gastricus ad emollienda, separanda, disjungenda, atque etiam incidenda alimenta comparatus esse videatur? His inchoatur feliciter in ventriculo chylosis, ipsius motu non parùm promota. Hic lenitèr contenta succutiens, & partitis vicibus modò hàc, modò illàc impellens, ea liquidis omni ex parte penetrandâ & dividenda objicit. Hujusmodi tritum (nec enim majori opus) in homine perutilem iudicat petita ex variâ ventriculi animantium fabricâ comparatio.

I V.

QUÆ non ruminant ut equi, uno quidèm at valido illo & musculoso ventriculo gaudent. Iu ruminantibus multiplex tritûs apparatus. Quædam ut bos, ovis, quatuor ventriculis instruuntur. In primo seu magno ventre receptum aliquandiù pabulum, hujus posteà fibrarum repetito succussu, concurrente motu diaphragmatis, iu œsophagum remittitur. Hinc duplex fibrarum ordo in modum spiræ contorturum valdè contractilem efficit. Per eum rudiores boli ad os denuò mandendi, dentibusque contudendi validiùs, transmittuntur. Hinc salivæ copiâ quàm maximâ imbuti in reticulum decidunt, cujus interna superficies quasi cancellata, favi cellulas, sed irregulares exhibet. Earum parietes pabulo incidendo aptissimi, mordaci asperitate, quâ serrarum dentes æmulantur. Deindè intrà folia omasi tanquàm torcularis cujusdam compressum & attritum, potu per aquæductum advecto diluitur, & diutiùs asservatum reciproco delimatur apicum affrictu. Postremò indè vi contractionis expulsum in abemasum effluit; ibi fibrarum blando motu agitatur, & liquoris per glandulas affusi accessu perficitur. In avibus ventriculum carneum reperies. Hic quatuor constat musculis. Duo laterales valdè crassi, durâ & callosâ membranâ intùs operiuntur. Hi sese invicem comprimunt, ut si palmæ motibus perpetuis alternisque arctè jungantur, distrahantur-vè. Sic conteruntur cerealia à liquido tùm ex ore, tùm ex bulbo glanduloso copiosiùs manante irrigata. Imo insectis quæ nemo spernat, qui benè noverit (nam vel in minimis & artificium & artificem suspicias) plures etiam obtigêre ventriculi. Exemplo sint talpa Imperati & alia in quibus tres occurrunt. Piscium verò multorum fauces, palatum, dentium quâdam armaturâ, quorumdam ventriculi eadem muniuntur. Quot in organorum varietate, tritûs instrumenta digestioni alloborant!

V.

QUOD analogia ex variis animalibus desumpta suadet, id sola chyli in homine ad sanguinem via, seu potiùs partium huic famulantium actio abundè confirmat. Alimenta primùm in ore dentibus fracta & contrita, salivâ uberiore perfusa, linguæ motu circumacta & ad fauces propulsa, œsophagi compressivâ contractione in ventriculum delabuntur. Ibi à fibris muscularibus versantur, agitantur, premuntur, pinguntnr, in eâ interim agente vividiùs ventriculi liquore. Observa pariter in intestinis vermicularem motum: hujus ope chylus cum variis liquidis, præsertim in duodeno, committitur. Insuper alternantibus & reciprocis respirationis motibus perpetuò subigitur. Lacteorum oscula in papillas intimæ intestinorum tunicæ hiantia, subit? (Eas in villorum familiâ ne reponas) tunc viarum angustiis magis ac magis attenuatur. At quem

tritum in globosis mesenterii glandulis reperias ? Imo ibi id millenas guttulas dividitur. Nec solùm copiosis scaturientis indè lymphæ rivis dilui putes. Motricium præthereà fibrarum elatere agitur, impellitur, acceleratur. Ubi autem ad lumbare receptaculum appulit (hujus figura ab animantibus in homine discrepat) fibrarum diaphragmatis inferiorum contractione pressus, verberatus, in canalem thoracicum repetitis truditur ictibus. Demùm arteriæ magnæ cui incumbit, & ipsius quos præterlegit ramorum impulsionibus, quasi totidem oscillis, valvularum adminiculo sublevatus, tunditur magis ac conteritur.

Ergò chylosi promovendæ, Tritus.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Joseph. Ignat. GUILLOTIN.

M. Carolus-Jacobus-Ludovicus COQUEREAU, *Serenissimi Condæi Principis Medicus ordinarius, necnon Regis apud peditatum tum Gallicum tum extraneum Consiliarius Medicus.*

M. Franc.-Maria LEMOINE.

M. Joannes-Augustinus COUTAVOZ, *Chirurgiæ, latino idiomate Professor.*

M. Joannes-Baptista-Eugenia DUMANGIN.

M. Thomas LEVACHER DE LA FEUTRIE, *antiquus Facultatis Decanus.*

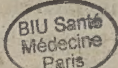
M. Benjaminus LUCAS DE LAUREMBERT.

M. Ludovicus-Guillelmus LE MONNIER, *Consiliarius Medicus Regis ordinarius Primarius, Regiarum Parisiensis, Londinensis ac Berolinensis Academiarum Socius, & in Horto Regio Botanices Professor ac Demonstrator.*

M. Laurentius FERRET, *Ecclesiæ Cameracensis Canonicus.*

Proponebat Parisiis JOANNES-JACOBUS-HIERONYMUS DUCOS, Nogarolensis, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus.

A. R. S. H. 1783. AB OCTAVA AD MERIDIEM.

Typis QUILLAU, Universitatis & Facultatis Medicinæ Typographi. 1783.